

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Твердохліб Наталія Валеріївна

На правах рукопису

УДК 378.093.2:[37.011.3:78]-026.15(043.3)

**РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Вінниця – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Міністерство освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор

Брилін Борис Андрійович,

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
кафедра мистецтвознавства та
інструментальної підготовки, професор, м. Вінниця.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор

Козир Алла Володимирівна,

Національний педагогічний університет імені
М.П. Драгоманова, завідувач кафедри теорії та
методики музичної освіти, хорового співу і
диригування, м. Київ;

кандидат педагогічних наук,

Мороз Майя Олександрівна,

Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені
Михайла Грушевського, завідувач
кафедри мистецьких дисциплін, м. Бар,
Вінницька область.

Захист відбудеться «25» вересня 2018 р. об 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, корпус № 2, зала засідань.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32 та на сайті університету за адресою www.vspu.edu.ua/

Автореферат розіслано «23» серпня 2018 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А. М. Коломієць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Демократичні зміни, що відбуваються в Україні, мають безпосередній вплив на всі сфери суспільного життя держави – економіку, культуру, науку, освіту. Якість освітніх послуг, насамперед, залежить від учителя, тому суспільство вимагає радикального переосмислення стандартів професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема, вчителів мистецтв у педагогічних коледжах. Оскільки педагог є особою, на яку покладена відповідальність не тільки за інтелектуальний, а й морально-естетичний розвиток учнів, актуалізується проблема розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Проблема розвитку креативності майбутніх учителів початкової школи у педагогічних коледжах, у тому числі учителів музичного мистецтва, набуває особливої актуальності у зв'язку із реформою і розбудовою нової української школи. У Законі України «Про освіту» (2017 р.) зауважується, що освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, художнього, соціального та економічного розвитку суспільства і держави. Тому професійна підготовка у відповідних закладах освіти має бути спрямованою на підготовку фахівця, спроможного реалізувати свій творчий потенціал у роботі з учнями.

Аналіз досліджень у галузі професійної освіти, а саме: методологічних основ неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, С. Сисоєва); досліджень із проблем розвитку креативності (О. Акімова, О. Антонова, Б. Брилін, Н. Вишнякова, С. Дмитрук, Н. Кічук, О. Куцевол, В. Моляко, В. Олексенко, В. Роменець, З. Слєпкань, В. Фрицюк) засвідчує, що розвиток креативності майбутніх учителів, насамперед, вчителів музичного мистецтва, є пріоритетним аспектом їх професійної підготовки. Педагогічний аспект проблеми розвитку креативності особистості передбачає розвивальний характер освітнього процесу та його інформатизацію, особливості котрих визначені в працях В. Андрєєва, В. Бикова, А. Вербицького, А. Дубасенюк, В. Заболотного, А. Коломієць, М. Кадемії, О. Матяш, М. Ковтонюк, Н. Мозгальнової, О. Паламарчук, Є. Полат, В. Петрук, В. Чайки, В. Штифурак.

Психологічний аспект проблеми представлений у працях зарубіжних науковців (Д. Гілфорд, Е. Торренс). Проблема творчого розвитку особистості, формування її креативних здібностей викликає зацікавлення науковців як вітчизняної, так і зарубіжної психолого-педагогічної науки. Природу й механізм творчості вивчали Г. Айзенк, І. Бех, А. Маслоу, В. Моляко, О. Леонтьєв, Ж. Піаже, В. Романець, С. Рубінштейн, Д. Селлі, Б. Теплов, П. Якобсон та ін.

Психологічному напрямку формування творчо розвиненої особистості приділялася значна увага в працях Л. Виготського, В. Дружиніна, О. Костюка, К. Платонова. В історії педагогіки з дидактичної точки зору сутність творчості вивчалася й удосконалювалася в дослідженнях класиків світової педагогічної думки (Я. Коменського, Д. Локка, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинського).

Особливості розвитку творчості майбутнього вчителя музики розглядали Г. Панченко, О. Руденко, Г. Тарасенко, О. Щолокова, Г. Ципін, Д. Юник, які описали етапи розвитку творчих здібностей студентської молоді в процесі професійної підготовки. Шляхи формування творчого мислення майбутнього вчителя музики в процесі інструментальної підготовки розкриті в наукових працях О. Бурської, А. Козир, Н. Мозгальнової; педагогічні умови формування творчих світоглядних позицій майбутнього педагога-музиканта розглядає О. Горожанкіна; питання формування навичок композиторської творчості студентів музично-педагогічних факультетів розкриває Е. Брилін.

У працях деяких науковців (Н. Ветлугіна, А. Готсдинер, Т. Грінченко, О. Шикиринська, В. Остроменський, М. Мейер та ін.) розроблена теорія визначення готовності студентів до різних видів музичної діяльності. У дослідженнях вітчизняних науковців креативність визначається як створення нового, оригінального продукту (О. Дунаєва); як особиста готовність до творчого перетворення (О. Михальова); як структура особистості, що динамічно розвивається (М. Олексюк); як здатність до творчості (Д. Чернілевський); здібність людини породжувати незвичайні ідеї (Є. Ільїн).

Аналітичний огляд наукових і методичних праць дає підстави стверджувати, що проблема розвитку креативності як інтегративної професійної якості майбутнього вчителя музичного мистецтва в педагогічних коледжах поки що не була предметом спеціальних досліджень. Звернення до цієї проблеми актуалізує деякі суперечності зокрема, між:

- об'єктивно високими вимогами до професійної підготовки майбутніх фахівців-музикантів і недостатнім теоретичним обґрунтуванням цього процесу;
- необхідністю у творчо розвинених, креативних учителях музичного мистецтва та відсутністю обґрунтованих педагогічних умов ефективного розвитку креативності;
- потребою в науково-методичному забезпеченні розвитку креативності та відсутністю науково обґрунтованої методики розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Отже, актуальність проблеми, відсутність спеціальних досліджень, а також потреба в усуненні означених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційної роботи: **«Розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою науково-дослідної теми кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти (державний реєстраційний номер 0115U002571). Тема дисертації затверджена вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №8 від 28.01.2015 р.) та узгоджена в Міжвідомчій

раді з координації наукових досліджень із педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 28.04.2015 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Предмет дослідження – педагогічні умови та модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Завдання дослідження:

1. Визначити сутність креативності майбутніх учителів музичного мистецтва як психолого-педагогічної категорії.
2. Уточнити критерії, показники та рівні розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.
3. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови та модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.
4. Розробити та впровадити методичний супровід реалізації педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що креативність студентів музичного відділення педагогічного коледжу зросте за таких педагогічних умов:

- формування пізнавальної мотивації студентів педагогічних коледжів у процесі використання активних методів навчання;
- розвиток креативних здібностей у процесі інтеграції теоретичної та виконавської підготовки;
- забезпечення креативного розвитку в процесі індивідуальних занять в класі фортепіано.

Для перевірки гіпотези і розв'язання поставлених завдань було використано комплекс **методів дослідження** – *теоретичні*: аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, абстракція, узагальнення – для з'ясування сутності та структури основних дефініцій, теоретичного узагальнення різних підходів до розв'язання проблеми та обґрунтування педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва; *емпіричні*: спостереження, анкетування, тестування, бесіди, опитування, експертне оцінювання з метою визначення рівня розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва; *педагогічний експеримент* із метою перевірки ефективності розроблених педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва; *методи математичної статистики* для визначення статистичної значущості одержаних під час експерименту результатів.

Експериментальна база дослідження. Основні результати дослідження впроваджені в освітній процес музично-педагогічних відділень

Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу, Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського, Балтського педагогічного училища, Білгород-Дністровського педагогічного училища, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, Луцького педагогічного коледжу, Чортківського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Олександра Барвінського.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- *вперше*: визначені й обґрунтовані педагогічні умови розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах (формування пізнавальної мотивації студентів педагогічних коледжів у процесі використання активних методів навчання; розвиток креативних здібностей у процесі інтеграції теоретичної та виконавської підготовки; забезпечення креативного розвитку в процесі індивідуальних занять в класі фортепіано);

- *уточнено* сутність, структурні компоненти (мотиваційний, інтелектуальний, творчий); критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інтелектуальний, креативно-діяльнісний), показники та рівні креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

- *подальшого розвитку* набули форми й методи розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що розроблено методичний супровід педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах; розроблено та впроваджено в навчальний процес педагогічних коледжів методичні рекомендації «Креативна підготовка студентів у класі фортепіано»; створено методичні вказівки щодо застосування викладачами педагогічних коледжів творчих завдань (художньо-педагогічного аналізу музичних творів, підбору на слух акомпанементу, імпровізації на задану тему, створення мелодії та обробок) для занять із основного музичного інструменту.

Впровадження результатів дослідження в навчальний процес Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу (довідка № 302 / 01-06 від 28 грудня 2017 р.), Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського (довідка № 325 від 27 жовтня 2017 р.), Балтського педагогічного училища (довідка № 646 від 09 листопада 2017 р.), Білгород-Дністровського педагогічного училища (довідка № 736 від 21 грудня 2017 р.), Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (довідка № 01-09 / 5-73 від 20 лютого 2018 р.), Луцького педагогічного коледжу (довідка № 620 від 21 грудня 2017 р.), Чортківського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Олександра Барвінського (довідка № 480 від 20 грудня 2017 р.).

Апробація результатів дослідження здійснена на конференціях: міжнародних науково-практичних: «Сучасні тенденції розвитку науки» (Київ, 2017), «Сучасні проблеми підготовки вчителя і його професійного удосконалення» (Чернігів, 2017), «Нове та традиційне у дослідженнях

сучасних представників психологічних та педагогічних наук» (Львів, 2017), «Inovativny výskum v oblasti vzdelávania a sociálnej práce» (Sládkovičovo, 2017), «Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності» (Одеса, 2017), Zbior artykulow naukowych «Pedagogika. East European Conference» (Warszawa, 2016); *всеукраїнській науково-теоретичній*: «Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень» (Вінниця, 2014, 2015), *регіональній навчально-методичній*: «Актуальні проблеми музичної освіти та виховання» (Вінниця, 2017); на засіданнях кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (2015-2018), на засіданнях циклової комісії теоретичних дисциплін і кафедри теорії та методики музичного виховання Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу (2015-2017).

Основні результати дослідження опубліковано у 16 одноосібних наукових і науково-методичних працях, серед яких: 5 статей у фахових виданнях України; 2 – у закордонних виданнях; 8 тез у матеріалах конференцій; 1 методичні рекомендації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків і списку використаних джерел до кожного розділу (276 найменування, із них 17 іноземною мовою) та 16 додатків. Робота містить 19 таблиць і 12 рисунків. Основний текст викладено на 184 сторінках, загальний обсяг дисертації – 268 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження та ступінь її розробленості в сучасній науці; вказано на зв'язок теми з навчальними планами та програмами; визначено мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження; розкрито наукову новизну і практичну значущість здобутих результатів; подано відомості про апробацію і впровадження одержаних у процесі наукового пошуку результатів та відомості про структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Теоретичні основи проблеми розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва»** – розкрито філософські, психологічні та педагогічні основи проблеми розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва; визначено сутність ключових понять: «креативність», «креативна особистість», «креативне мислення», «педагогічна креативність», «творчість», «творча діяльність», «творчі здібності», «музичне мистецтво»; визначено структуру креативності майбутніх учителів музичного мистецтва та виокремлено компоненти, критерії, показники та рівні сформованості креативності у студентів педагогічних коледжів – майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичний аналіз наукової літератури дозволив дослідити базові дефініції в історичному, філософському, психологічному та педагогічному аспектах. Схарактеризовано історико-психологічні передумови визначення терміну «креативність» (Д. Гілфорд та Е.Торренс), його

обумовленість поєднанням таких факторів як структура інтелекту, спеціальні навички, наявність проблеми, розвивальне оточення і вроджені творчі задатки.

Креативність майбутніх учителів музичного мистецтва визначено та схарактеризовано як інтегральну особистісно-професійну якість, що полягає у здатності до педагогічної творчості у викладанні музичного мистецтва; оригінального вирішення педагогічних проблем з урахуванням специфіки викладання предмету; активного використання інноваційних технологій навчання на основі своєрідності професійної діяльності учителя музичного мистецтва (власний акомпанемент до мелодії, імпровізація, створення обробки, здійснення художньо-педагогічного аналізу музичних творів тощо).

На основі визначення сутності основного поняття виокремлено його структурні компоненти: *мотиваційний компонент* креативності – як бажання студента оволодіти музичними дисциплінами, здійснити музично-педагогічну мету; прагнення створювати музику та розвивати креативність у педагогічній сфері; *інтелектуальний компонент* – як сукупність набутих знань із комплексу навчальних дисциплін (сольфеджіо, теорії музики, основного музичного інструменту, педагогіки, психології, методики музичного виховання, теорії та історії музики та ін.); *творчий компонент* – як прагнення студентів до реалізації креативності у різних видах музично-творчої та педагогічної діяльності.

У відповідності до компонентів визначено критерії сформованості рівнів креативності майбутніх учителів музичного мистецтва:

- *мотиваційно-ціннісний критерій* – визначає рівень сформованості мотивів і цілей майбутньої професійної діяльності (прояв зацікавленості в творчій діяльності та здатність до смислового оцінювання власних музично-художніх дій: слухання-виконавство-творення);

- *когнітивно-інтелектуальний критерій* – визначає рівень професійних знань та умінь здійснювати пошук і обробку отриманого результату матеріалу, інформації, нової ідеї;

- *креативно-діяльнісний* – полягає у доборі оптимальних підходів, що сприяють інтенсифікації процесу самовизначення, самовдосконалення особистісної потреби в опануванні необхідними знаннями, уміннями, навичками музично-творчої діяльності.

Розглянуто поняття «педагогічна креативність»; доведено, що педагогічна креативність визначається як особлива психічна і соціальна готовність учителя до активних дій, що дає можливість позитивно вплинути на ситуацію, організувати інноваційну педагогічну діяльність з метою формування креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, використати варіативність психолого-педагогічної взаємодії викладача і студента, забезпечити їхню спільну творчу діяльність (О. Дунаєва, Д. Чернілевський, С. Сисоєва). Особливістю розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, що формується під час навчання у педагогічних коледжах, є поєднання оволодіння студентами сукупністю

педагогічних знань, умінь та навичок і вмінь креативної реалізації одержаних знань, навичок особистого втілення їх під час педагогічної практики.

Педагогічну креативність майбутніх учителів музичного мистецтва розуміємо як сукупність набутих знань зі спеціальних навчальних дисциплін (сольфеджіо, теорія музики, основний музичний інструмент, методика музичного виховання та історія музики), що є необхідною базою для осмислення художніх образів музичних творів; активність, бажання студента ретельно виконувати заданий репертуар, дії якого спрямовані на реалізацію отриманих знань, вирішення нестандартних ситуацій, бажання слухати музику та розвивати виконавські можливості; бажання студентів до креативності у різних видах музично-творчої діяльності.

У другому розділі – **«Педагогічні умови та модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах»** – розкрито педагогічні умови, побудовано модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах й особливості організації роботи з розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

На основі аналізу психологічної, педагогічної та методичної літератури визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку креативності у майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах. До них віднесено: формування пізнавальної мотивації студентів педагогічних коледжів у процесі використання активних методів навчання; розвиток креативних здібностей у процесі інтеграції теоретичної та виконавської підготовки; забезпечення креативного розвитку в процесі індивідуальних занять у класі фортепіано.

Методичне забезпечення педагогічних умов включало оновлення навчальних програм з основного музичного інструменту (фортепіано) напряму навчання «Музичне мистецтво» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу та Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського. Основна увага приділялася креативізації змісту навчальних програм з цієї дисципліни, оскільки розвиток креативності відбувається, насамперед, засобами оновлення саме змісту професійної підготовки. Був додатково включений репертуар дитячої тематики, поглиблено вивчення творів українських композиторів, українських народних пісень, інструментальних п'єс тощо. Технологічні зміни у роботі педагогічних коледжів з розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва пов'язані із впровадженням інноваційних методів навчання (імпровізація, написання художньо-педагогічного аналізу музичних творів, написання обробок, створення мелодії на вірші) тощо.

Реалізація педагогічних умов передбачала також удосконалення теоретичної та виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; використання міждисциплінарних зв'язків (інтеграція традиційної навчальної діяльності з інноваційними підходами та сучасними технічними засобами: відео-аудіоапаратурою, використанням інтернету, інтерактивної дошки); актуалізації інтересу до навчання (формування мотивів до пошуку

створення та впровадження активно-дієвих методів); формування здатності до постійно-творчого розвитку на основі індивідуальних занять у класі фортепіано (спонукання майбутніх фахівців до творчого самовираження та набуття ними досвіду і віри у свої здібності, стимулювання їх музично-творчої діяльності, та заохочування до самостійної роботи).

Модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах включає такі структурні компоненти: мету, завдання, структуру досліджуваного феномену, критерії, показники та рівні сформованості креативності у майбутніх учителів музичного мистецтва, педагогічні умови та методичний супровід, очікуваний результат. Модель представлена на рис. 1.

Методику реалізації педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва узагальнено у розроблених та апробованих у процесі експериментального дослідження методичних рекомендаціях «Розвиток креативності студентів в класі фортепіано», мета якої – ознайомлення викладачів та студентів з методикою розвитку креативності студентів на основі використання творчих завдань. Встановлено, що під час використання методичних рекомендацій викладачі педагогічного коледжу створювали творчу атмосферу, налагоджували творчу співпрацю зі студентами у пошуку, створенні нового; підтримували їхній інтерес до поставлених завдань.

Методика навчання акомпанементу включала такі види роботи: побудова акордів із визначених гармонічних послідовностей, заснованих на тризвуках основних ступенів; побудова акомпанементу з основних ступенів, з додаванням неакордових звуків; ускладнення акомпанементу метро-ритмічними малюнками чи варіаціями, підбір акомпанементу на слух до народних пісень та пісень українських композиторів. Розвиток умінь акомпанувати на слух будувався на: чіткому уявленні виразальної своєрідності, притаманної різноманітним фактурам акомпанементу: гармонічній фігурації, акордовому пульсуванню ритму; усвідомленні інтонаційно-мелодичної лінії в поєднанні з гармонічною підтримкою; подоланні шаблону та інертності, пов'язаних зі стандартами акомпанементу; визначення прийомів фразування, артикуляції, агогіки тощо.

Важливим методичним прийомом розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва став такий вид виконавської діяльності, як створення власного супроводу до мелодій (за методикою М. Серебряного), під час якого активізувалися навички, уміння гармонізувати мелодію. Це активізувало самостійні пошуки студента, спрямовувало його на творчість, сприяло емоційному задоволенню, впевненості та закріплювалося у пам'яті. Створення власного акомпанементу до мелодії передбачало розкриття власних переживань шляхом застосування засобів художньої виразності. Спочатку визначалася тональність, жанр, темп, фактура супроводу. Був розроблений план підбору власного акомпанементу до пісні, а саме: ознайомлення з текстом пісні; визначення тональності, розміру, ритму мелодії; виконання на інструменті мелодії; підбір відповідних гармонічних

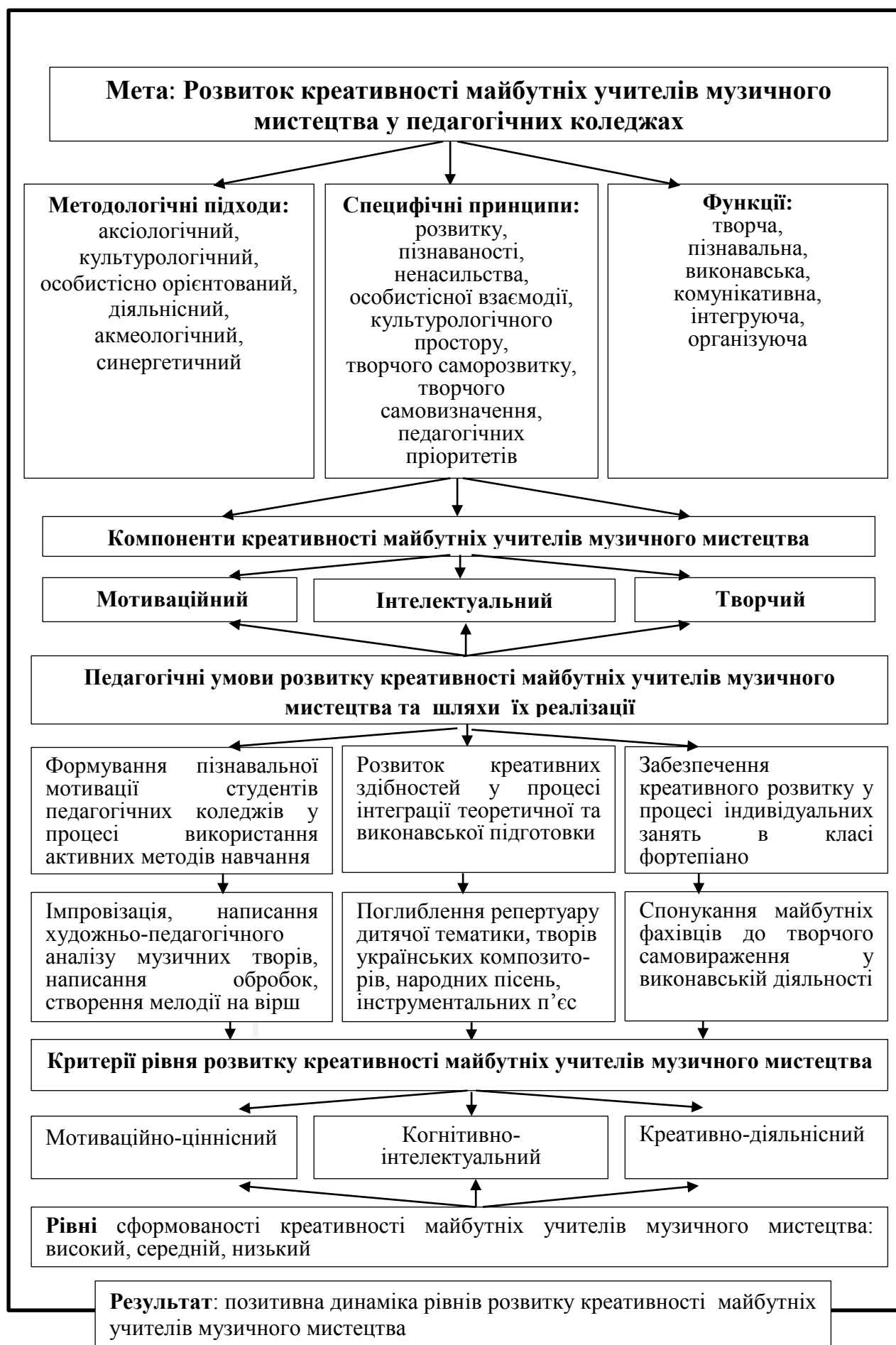

Рис.1. Модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах

функцій для власного акомпанементу; створення ритму відповідно до характеру пісні; з'єднання акомпанементу з мелодією (поєднання вокалу та супроводу на слух); запис мелодії з акомпанементом; виконання пісні під власний супровід.

Формування навичок підбору власного акомпанементу до пісні слугує важливим елементом у підготовці майбутнього фахівця та одним із важливих шляхів розвитку його креативності. Суть його полягає у тому, щоб навчати студентів умінню імпровізувати, що особливо сприяє розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. Значення імпровізації полягає у свободі музичного висловлювання і відображає окрему галузь музичної творчості. Таким чином, цінність імпровізації як методу розвитку креативності в роботі зі студентами полягає в умінні створити умови для самовираження, реалізації особистісного творчого потенціалу. Позитивний результат отримано у процесі використання ансамблевої форми імпровізації, а саме – роботи «в чотири руки», за якою ініціатива пошуку нового надавалася самим студентам, а процес навчання набував колективно-творчого характеру. Використовувалися такі варіанти імпровізаційних дій: створення невеликих мотивів, фраз, речень, періодів; оформлення початку та кінця звучання музики; вміння передати кульмінаційний момент у творі.

У результаті проведеної роботи було з'ясовано, що розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва є важливим елементом їхньої професійної підготовки, а використання викладачами творчих завдань на заняттях з основного музичного інструменту (фортепіано) сприяє розвитку креативності студентів.

У третьому розділі – **«Експериментальне дослідження ефективності педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах»** – висвітлено методику проведення педагогічного експерименту, здійснено узагальнення результатів педагогічного експерименту та зроблені висновки про ефективність запропонованих педагогічних умов і моделі.

З метою визначення рівня сформованості креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах було проведено констатувальний етап педагогічного експерименту в якому взяло участь 420 студентів I, II курсів таких закладів освіти: Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу, Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського, Балтського педагогічного училища, Білгород-Дністровського педагогічного училища, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, Луцького педагогічного коледжу, Чортківського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Олександра Барвінського. На основі використання методів анкетування, узагальнення досвіду, педагогічного експерименту, було виявлено рівень мотивованості студентів до розвитку власної креативності. Були визначені відповідні критерії, показники та рівні (високий, середній, низький) сформованості креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Експериментальне дослідження проходило в три етапи, кожен з яких був спрямований на розв'язання визначених завдань: констатувальний, формувальний та контрольний. У процесі констатувального етапу експерименту, що проходив з 2014 по 2015 роки було проаналізовано науково-методичну літературу щодо проблеми розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва та з'ясовано структуру креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Формувальний етап експерименту проходив на базі п'яти навчальних закладів вищої освіти України впродовж 2015-2016 рр. У процесі навчання апробувалися визначені та обґрунтовані педагогічні умови розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. Упродовж формувального етапу експерименту навчання студентів експериментальних груп здійснювалось із використанням різних прийомів впливу на мотивацію творчої діяльності, різних видів і форм самостійної та творчої роботи студентів, а також контролю за її якістю на заняттях з основного музичного інструменту (фортепіано). Студенти імпровізували, писали художньо-педагогічний аналіз музичних творів, створювали власний музичний супровід до пісень, мелодії на вірші, обробки на задані мелодії.

У процесі викладання фахових дисциплін, разом з традиційними, використовували інноваційні методи, що сприяли розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва: словесно-показовий (розповідь, пояснення певного завдання та його розв'язання); наочно-евристичні методи (демонстрація, показ); словесні методи (бесіда, порівняння); творчі завдання (пошук вирішення завдань); практичні (слухання музичного твору з поясненням).

Під час проведення формувального етапу експериментально-дослідної роботи на заняттях з основного музичного інструменту (фортепіано) викладачі працювали за розробленою автором методикою «Креативна підготовка студентів у класі фортепіано», що цілком спрямована на розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Процес розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва відбувався в межах формального (пояснення, практичні заняття, творчі завдання), так і неформального (відвідування концертів, конкурсів тощо) навчання.

По завершенню контрольного етапу експерименту методом середнього арифметичного було визначено інтегральний показник рівня розвитку креативності студентів для кожного студента як експериментальних так і контрольних груп і динаміку його зміни. Результати за інтегральним показником представлено на рис. 2.

Згідно результатів діагностики, помітно, що результати за інтегральним показником розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва покращилися у студентів обох груп. У процесі контрольного етапу експерименту порівняно з констатувальним кількість студентів експериментальних груп з низьким рівнем розвитку креативності зменшилась на 36,19%, у контрольних – лише на 16,31%.

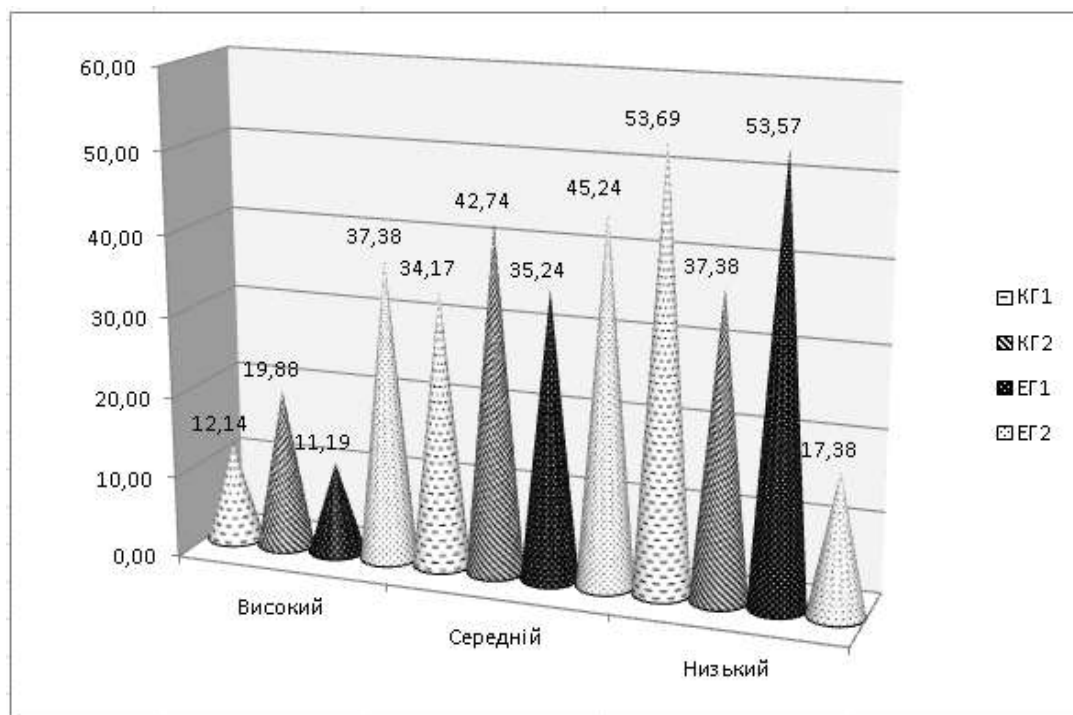

Рис. 2. Діаграма рівнів розвитку креативності студентів під час констатувального та контрольного експериментів

В експериментальних групах з середнім рівнем відповідних показників кількість студентів зросла на 10%, у контрольних – на 8,57%. В експериментальних групах з високим рівнем показників кількість студентів зросла на 26,19%, у контрольних групах – лише на 7,74%. Згідно результатів педагогічного експерименту, можна вважати, що рівень розвитку креативності студентів зростає у процесі фахової підготовки як з використанням спеціально запропонованих педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, так і в результаті традиційного навчання. Аналіз результатів експерименту підтверджує, що рівень розвитку креативності студентів зростає значно інтенсивніше за умови впровадження в освітній процес авторських педагогічних умов.

Результати експериментальної роботи доводять, що для розвитку креативності студентів педагогічних коледжів спеціальності «Музичне мистецтво» ефективним є застосування методичного супроводу педагогічних умов та основних шляхів їх реалізації. Передумовою досягнення високого результату вважаємо комплексне, неперервне та послідовне впровадження педагогічних умов у професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва. Кількісні результати експерименту підтвердили, що розроблена методика є ефективною щодо розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі їх професійної підготовки.

Проведене дослідження доводить, що мета досягнута, гіпотеза підтверджена, завдання розв'язані.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та практичне вирішення проблеми розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, що знайшло відображення у теоретико-методичному обґрунтуванні, розробці й експериментальній перевірці методики розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах. Проведене дослідження та виконання поставлених завдань дозволили зробити такі висновки:

1. На основі вивчення й аналізу наукової літератури досліджено проблему розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах і з'ясовано, що особливої актуальності нині набуває проблема творчого розвитку майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей. Тому навчальний процес у відповідних закладах вищої освіти має бути спрямований на підготовку такого спеціаліста, який спроможний реалізувати свій творчий потенціал у роботі з учнями. На основі аналізу наукових джерел здійснено огляд філософської, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури з теми дослідження, вивчено стан досліджуваної проблеми та специфіку креативної освіти. Водночас зроблено висновок про недостатню розробленість цієї теми у системі професійної підготовки вчителів музичного мистецтва. Теоретичне узагальнення стану проблеми підтвердило необхідність створення дієвої методики у цьому напрямі. Створення такої методики потребувало врахування специфіки творчого виховання з визначенням провідної ролі креативно-діяльнісного підходу.

2. З'ясовано, що креативність особистості є основою формування педагогічної культури майбутніх фахівців, охарактеризовано структуру креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка складається з мотиваційного, інтелектуального, творчого компонентів та визначається за допомогою мотиваційно-ціннісного, когнітивно-інтелектуального та креативно-діяльнісного критеріїв. Вивчаючи природу поняття «креативність», як базового у нашому дослідженні, було розкрито його взаємозв'язок з мотивацією до музично-творчої діяльності. Аналіз різних підходів щодо обґрунтування поняття креативність, дозволив сформулювати авторське трактування поняття «розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва» як динамічний процес творчого застосування системи знань, умінь і музичних здібностей, що дозволяють майбутньому вчителю мистецтва здійснювати креативну діяльність, спрямовану на розв'язання творчих педагогічних завдань. Багатогранність сутності поняття креативності майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає від студентів поглиблення музично-теоретичних знань, уміння застосовувати їх у процесі практично-виконавських дій.

3. Під час дослідження перевірено результативність реалізації моделі розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах та одержано результати, котрі узагальнили методами математичної статистики.

Проведення констатувального етапу експерименту дозволило виявити недостатній рівень розвитку креативності студентів (основою ЕГ стали студентитретіх курсів педагогічних коледжів). У результаті на музично-педагогічних відділеннях педагогічних коледжів було виявлено невелику кількість високого, переважання середнього та низького рівнів сформованості креативності майбутніх учителів музичного мистецтва за такими компонентами (мотиваційним, інтелектуальним, творчим).

Визначено педагогічні умови розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, такі як: формування пізнавальної мотивації студентів педагогічних коледжів у процесі використання активних методів навчання; розвиток креативних здібностей у процесі інтеграції теоретичної та виконавської підготовки; забезпечення креативного розвитку в процесі індивідуальних занять в класі фортепіано. Розроблено та теоретично обґрунтовано модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах, що базується на педагогічних умовах розвитку креативності. Модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах включає такі структурні компоненти: мету, завдання, структуру досліджуваного феномену, критерії, показники та рівні сформованості креативності у майбутніх учителів музичного мистецтва, педагогічні умови та методичний супровід, очікуваний результат.

Математичний аналіз результатів формувального етапу педагогічного експерименту довів ефективність впроваджених авторських педагогічних умов, спостерігаємо позитивну динаміку результатів, порівняно з результатами констатувального етапу експерименту. Збільшилася кількість студентів експериментальної групи з високим та із середнім рівнями сформованості креативності; зменшилася кількість студентів, які мають низький рівень креативності, що свідчить про ефективність реалізації в навчальному процесі педагогічних умов та моделі розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

4. На основі результатів математичної перевірки ефективності педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва зроблено висновок, що в КГ не спостерігалось суттєвих змін у показниках досліджуваних рівнів, різниця між рівнями показників до та після проведення експерименту є статистично незначною. В ЕГ зміни у показниках досліджуваних рівнів є суттєвими (можна стверджувати, що кількість студентів, які мали низький рівень розвитку креативності до експерименту, суттєво зменшилась, а кількість студентів з високим рівнем суттєво зросла). Результатом дослідження є позитивна динаміка розвитку креативності студентів педагогічних коледжів.

Дисертаційне дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Подальших досліджень вимагає розробка ефективних технологій та інноваційних методик розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах фахової підготовки; впровадження зарубіжного досвіду

розвитку креативності у процесі вивчення музичного мистецтва студентів педагогічних коледжів.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Твердохліб Н. В. Імпровізація як один із видів розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах / Н. В. Твердохліб // Молодий вчений : науковий журнал. ; редкол. : В. В. Базалій, Ю. В. Романенкова та ін. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – [вип. 12 (39)]. – 2016. – С. 502–505. *(індексується в міжнародній наукометричній базі Index Copernicus).*

2. Твердохліб Н. В. Акомпанемент як один із видів розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах / Н. В. Твердохліб // Науковий вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. – Вип. 144. – Чернігів : ЧНПУ, 2017. – С. 110–112.

3. Твердохліб Н. В. Проблема розвитку креативності особистості у психолого-педагогічних наукових дослідженнях // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського : Серія: Педагогіка і психологія; редкол. : В. І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – [вип. 43]. – С. 399–402.

4. Твердохліб Н. В. Креативність у діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського : Серія : Педагогіка і психологія; редкол. : В. І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – [вип. 44]. – С. 211–213.

5. Твердохліб Н. В. Проблема креативності особистості в наукових дослідженнях // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. – [вип. №5 (69)]. – С. 175–183. *(індексується в міжнародній наукометричній базі Index Copernicus).*

6. Твердохліб Н. В. Розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, як важлива складова їх професійної майстерності / Н. В. Твердохліб // Inovativny výskum v oblasti vzdelávania a sociálnej práce. – Sládkovičovo, Slovenska republika, 2017. – Р. 157–159.

7. Твердохліб Н. В. Формування компонентів та критеріїв креативності у майбутніх учителів музичного мистецтва / Н. В. Твердохліб // Zbior artykulow naukowych. – Warszawa : Wydawca: Sp. z.o.o. «Diamond trading tour», 2016. – Р. 42–46.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Твердохліб Н. В. Самостійна робота – один із видів розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах / Н. В. Твердохліб // Сучасні тенденції розвитку науки (частина І) :

матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Київ : МЦНД, 2017. – С. 74–75.

9. Твердохліб Н. В. Мотивація як педагогічна умова розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах / Н. В. Твердохліб // Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. – Львів : Громадська організація «Львівська педагогічна спільнота», 2017. – С. 100–102.

10. Твердохліб Н. В. Діагностичний аналіз результатів дослідження розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва / Н. В. Твердохліб // Людина, суспільство, політика : актуальні виклики сучасності : матер. четвертої міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2017. – С. 30–34.

11. Твердохліб Н. В. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів як умова розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва / Н. В. Твердохліб // Актуальні проблеми музичної освіти та виховання : збірник матеріалів Регіональної науково-практичної конференції студентів. – Вінниця : ФОП Тарнашинський О. В., 2017. – С. 140–143.

12. Твердохліб Н. В. Креативна підготовка студентів в класі фортепіано: методичні рекомендації. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2015. – 64 с.

Праці, що додатково відображають результати дисертації

13. Твердохліб Н. В. Педагогічна майстерність викладача музичних дисциплін та її вплив на розвиток творчих здібностей студентів / Н. В. Твердохліб // Студентський альманах, №2. – Київ. – 2012. http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/59.pdf

14. Твердохліб Н. В. Сутність і специфіка педагогічної творчості учителя п'ята міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів / Н. В. Твердохліб // Слов'янське музичне мистецтво в контексті європейської культури. – Вінниця, 2013. – С. 229–231.

15. Твердохліб Н. В. Сутність розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва / Н. В. Твердохліб // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : збірник наукових праць ; редкол. : Р. С. Гуревич (голова) [та ін.] – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. – [вип. 4 (7)]. – 2015. – С. 352–355.

16. Твердохліб Н. В. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя музики / Н. В. Твердохліб // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : збірник наукових праць. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. – [випуск 3 (6)]. – С. 325–328.

АНОТАЦІЇ

Твердохліб Н. В. Розвиток креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Міністерство освіти і науки України. – Вінниця, 2018.

У дисертації з'ясовано сутність поняття креативності майбутніх учителів музичного мистецтва, охарактеризовано взаємозв'язок з мотивацією до музично-творчої діяльності. Уточнено структурні компоненти (мотиваційний, інтелектуальний, творчий); критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інтелектуальний, креативно-діяльнісний), показники та рівні креативності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Визначені й обґрунтовані педагогічні умови та модель розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах (формування пізнавальної мотивації студентів педагогічних коледжів у процесі використання активних методів навчання; розвиток креативних здібностей у процесі інтеграції теоретичної та виконавської підготовки; забезпечення креативного розвитку в процесі індивідуальних занять в класі фортепіано); подальшого розвитку набули форми й методи розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Розроблено та експериментально перевірено методичний супровід педагогічних умов розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах; розроблено та впроваджено в навчальний процес педагогічних коледжів методичні рекомендації; створено методичні вказівки щодо застосування викладачами педагогічних коледжів творчих завдань (художньо-педагогічного аналізу музичних творів, підбору на слух акомпанементу, імпровізації на задану тему, створення мелодії та обробок) для занять із основного музичного інструменту.

Ключові слова: креативність; креативність майбутнього вчителя музичного мистецтва; розвиток педагогічної креативності; педагогічні умови розвитку креативності.

Твердохлеб Н. В. Развитие креативности будущих учителей музыкального искусства. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, Министерство образования и науки Украины. – Винница, 2018.

В диссертации выяснена сущность понятия креативности будущих учителей музыкального искусства, охарактеризована его взаимосвязь с мотивацией к музыкально-творческой деятельности. Уточнены структурные

компоненты (мотивационный, интеллектуальный, творческий) критерии (мотивационно-ценностный, когнитивно-интеллектуальный, креативно-деятельностный), показатели и уровни креативности будущих учителей музыкального искусства.

Определены и обоснованы педагогические условия развития креативности будущих учителей музыкального искусства в педагогических колледжах (формирование познавательной мотивации студентов педагогических колледжей в процессе использования активных методов обучения, развитие креативных способностей в процессе интеграции теоретической и исполнительской подготовки, обеспечение креативного развития в процессе индивидуальных занятий в классе фортепиано) дальнейшее развитие приобрели формы и методы развития креативности будущих учителей музыкального искусства в педагогических колледжах.

Разработано и экспериментально проверено методическое сопровождение педагогических условий развития креативности будущих учителей музыкального искусства в педагогических колледжах; разработаны и внедрены в учебный процесс педагогических колледжей методические рекомендации; созданы методические указания по применению преподавателями педагогических колледжей творческих задач (художественно-педагогического анализа музыкальных произведений, подбора на слух аккомпанемента, импровизации на заданную тему, создания мелодии и обработок) для занятий в классе основного музыкального инструмента.

Ключевые слова: креативность; креативность будущего учителя музыкального искусства; развитие педагогической креативности; педагогические условия развития креативности.

Tverdokhlib N.V. The development of future musical art teachers' creativeness in pedagogical colleges.– Manuscript.

Thesis for a candidate's degree by specialty 13.00.04 - Theory and Methods of Professional Education. – Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University Ministry of education and science of Ukraine. – Vinnytsia, 2018.

The dissertation explains the essence of the future music teachers' preparation concept, its connection with the motivation to the musical and creative activity is characterized. The structural components (motivational, intellectual, creative); criteria (motivationally-valuable, cognitively-intellectual, creatively-active); indexes and levels of future music teachers' creativity are specified.

The pedagogical conditions of future music teachers' creativity development in pedagogical colleges (formation of pedagogical colleges students' cognitive motivation in the process of active educational methods usage; the development of creative abilities in the process of integration of theoretical and performing training; providing creative development in the process of individual piano classes) are identified and justified; forms and methods of future music teachers creativity

development in pedagogical colleges have acquired further development. Methodological support of the creativity development of the future music teachers in pedagogical colleges has been developed and experimentally proved; methodological recommendations have been developed and introduced into the educational process of pedagogical colleges; methodological indexes concerning the usage of creative tasks by teachers from colleges (artistic and pedagogical analysis of the music works, selection of the hearing of the composition, improvisation on the given topic, creation of the melody and the processing) for the classes of the main musical instrument have been created.

The practical value of the research is the development and implementation of the author's methodological recommendations "Creative preparation of students in the class of piano" in the educational process of the pedagogical college, which sets out guidelines for the use of creative tasks by teachers of pedagogical colleges, during the classes with students on the main musical instrument (piano).

In modern pedagogical theory and practice, the problem of creativity development is extremely relevant. In the methodological musical art literature there is no generalization work on the artistic training of the future specialist of the pedagogical colleges, and the structure and functioning of the system of creative training of students of pedagogical colleges depends mainly on the organizational and creative sphere of this discipline.

The definition of creativity focuses on the personal readiness of a person for creative activity. Creativity is understood as originality in the creation of new, and creativity - as the activity of the personality.

The author's interpretation of the concept of "development of creativity of a student-musician in a pedagogical college" is substantiated. It is a hierarchical system of knowledge, creative skills (selection for hearing, improvisation, artistic and pedagogical analysis, processing of songs, etc.) and musical abilities that allow a future specialist to carry out creative activity, aimed at solving creative problems.

We believe that it is very important to develop the creativity of future teachers of musical art - students of pedagogical colleges, because the problem of creative development of future specialists of artistic specialties becomes a special issue in the modern educational system. Therefore, the educational process in the relevant educational institutions should be aimed at training such a specialist who is capable of realizing his creative potential while working with students.

In the structure of creativity of future teachers of musical art, the following components have been defined: valuable, reproductive, creative. The criteria and indicators of creativity of future teachers of musical art have been also determined: the ability to search and process the received material, information, a new idea (cognitive criterion); the formation of the motives and goals of future professional activities, the expression of interest in creative activity and the ability to semantically evaluate their

own musical and artistic actions: listening, performing-creation (motivational criterion); selection of optimal approaches that help to intensify the process of self-determination, self-improvement of personal need in mastering the necessary knowledge, skills, skills of musical and creative activity (creative and activity criterion).

The research presents and experimentally validates the methodology of creating pedagogical conditions for the development of future teachers' of musical art creativity in pedagogical colleges.

Creativity of future music teachers is defined and characterized as an integral personal and professional quality that consists in the capability of pedagogical creative work in teaching music; original problem solving taking into account the specific character of teaching the subject; active use of innovative teaching technologies on the basis of peculiarities of music teachers' professional activities (personal accompaniment to the melody, improvisation, arrangement, artistic and pedagogical analysis of pieces of music, etc.).

At the final stage of the study, there were significant statistical changes in the levels of creativity development in the experimental group. So, the goal of the study has been achieved, the hypothesis has been proved, the problems have been solved.

Key words: creativity; creativity of the future music teacher; the development of pedagogical creativity; pedagogical conditions of creativity development.